

‘Landgoed Longbourn’ door Jo Baker

✘ In dit vijfde boek van Jo Baker wordt aan de hand van de roman ‘*Pride and Prejudice*’ van Jane Austen, de wereld downstairs beschreven. Dat wil zeggen de wereld van de bedienden.

De opzet van het boek van Jane Austen wordt nauwgezet gevolgd: de hoofdstuktitels zijn hetzelfde en als er een maaltijd boven wordt geconsumeerd, wordt in dit boek van Jo Baker beschreven hoe hij beneden wordt klaargemaakt.

Jo Baker vertelt in een interview, te lezen op de site van de uitgever, dat zij een bewonderaarster is van Jane Austen, maar zich niet kon identificeren met de hoofdpersonen. Familieleden van haar waren bedienden geweest. De vraag naar het hoe en wat van de levens beneden deed haar dit stijlmiddel aan de hand.

Ik vond *Landgoed Longbourn* wel grappig. Het heeft iets eigenwijs en balsturigs (kwestie van perspectief). Ik heb de indruk dat de schrijfster zich van te voren goed heeft voorbereid. Je kan zeker zeggen dat het tijd werd dat downstairs eens beschreven werd. De sfeer, die de schrijfster oproept, en het feitencolplex van die wereld maken duidelijk dat de wereld van boven en beneden onvergelijkbaar waren.

Het is een roman over een landgoed en het wel en wee van zijn bewoners van langgeleden, en natuurlijk, beneden was het viezer dan boven. Maar de keukenmeid (hoofdpersoon Sarah, ook wees) houdt van lezen en doet dat graag. Is ze daarmee uitzonderlijk? Ik weet het niet. Via een omweg komen ook andere sociale kwesties aan de orde: de slavernij bijvoorbeeld. De personages zijn zeker geen karikaturen en het boek leest lekker weg. Het soort boek voor aan het strand, dan wel nog voor even voor het slapen gaan, dan wel languit in bad. Ik zou het leuk vinden als een dergelijk boek voor de Nederlandse situatie werd geschreven.

Kortom een boek om fijn van te genieten.

Uitgever Cargo, 2014,

Pagina's 429

Vertaald uit het Engels door Aleid van Eekelen-Benders en Marijke Versluys (*Longbourn, the servants' story*)

ISBN 978 9023 485 377

Recensie door Frederika de Jongh, november 2015

Juni (openings) nieuws

✘ Afgelopen woensdag is een groot Amerikaans schrijfster en dichteres overleden, **Maya Angelou**, 86 jaar oud. Alleen al de overvloed aan reacties uit uiteenlopende hoeken maakt duidelijk welk een bijzondere en invloedrijke vrouw zij geweest is. Tijdens haar leven heeft ze zich bezig gehouden met dans, toneel en film als schrijfster, actrice en regisseuse, en als schrijfster met poëzie en proza. Ze schreef door de jaren heen 7 autobiografische romans, ieder over een bepaalde periode van haar leven. In 1969 werd ze bekend met haar eerste verhaal *I know why the caged bird sings*, over haar jeugd als zwarte vrouw in een vijandige blanke wereld. Een haar typerend citaat hieruit: “*The need for change bulldozed a road down the center of my mind.*” Dit boek is later ook verfilmd. Het zevende deel, *Mom & me & mom*, dateert uit 2013, toen ze dus al 85 jaar was. In deze romans laat Maya Angelou zich zien als een energieke, avontuurlijke vrouw die nergens voor terug deinst. “*I am a Woman. Phenomenally. Phenominal Woman, that's me.*”

Na haar ellendige jeugd en naast haar culturele activiteiten heeft ze zich intensief ingezet voor de rechten van Afro-Amerikanen, en voor die van vrouwen. Ze had contact met Martin Luther King, was goed bevriend met Malcolm X en Oprah Winfrey, schreef voor Roberta Flack en werd in 1981, ondanks dat ze niet was afgestudeerd, hoogleraar Amerikanistiek in North Carolina. De vele uitspraken, die van haar bekend zijn en nu de ronde doen, geven het beeld van een intelligente, duidelijke en betrokken vrouw die op een bewonderenswaardige manier tot het einde toe vol in het leven en in haar eigen leven stond. Haar laatste tweet getuigt hier ook van: “*Listen to yourself and in that quietude you might hear the voice of God.*”

Een goed en uitgebreid overzicht van haar leven en werk is te vinden op de Engelse wikipedia:

https://en.wikipedia.org/wiki/Maya_Angelou#cite_note-Gillespie_et_al..2C_p._144-81

Onlangs is verschenen **Stil in mij**, met de ondertitel: **overleven bij de nonnen**. In het boek vertellen tientallen vrouwen hun vaak schokkende verhaal van seksueel misbruik en fysiek en psychisch geweld door nonnen binnen scholen en internaten van de R.K-kerk. *Esther Verhoeff* en *Daniëlle Hermans* interviewden tientallen slachtoffers om hun persoonlijke ervaringen uit eerste hand op te kunnen tekenen. Het motief voor hen om dit te doen, was het verhaal van hun beider moeders die bij de nonnen op school hadden gezeten en als klein meisje nooit een stem hadden gekregen hun angsten en ervaringen te laten horen. Zij besloten te gaan samenwerken en alsnog het zwijgen van deze vrouwen te doorbreken. Het boek is in samenwerking met het Vrouwenplatform Kerkelijk Kindermisbruik tot stand gekomen.

Misbruik en mishandeling van jongens door mannen binnen de katholieke kerk heeft al flink aandacht gekregen. Dat nonnen ook zulk wangedrag vertoonden jegens de meisjes die ze onder hun hoede hadden, bleef onderbelicht en wordt minder vaak erkend (zie <http://nos.nl/artikel/638800-misbruik-non-minder-snel-erkend.html>). In veel gevallen is seksuele mishandeling, fysiek en psychisch geweld aan de orde van de dag geweest. Doordat zwijgen tot kunst werd verheven, konden de nonnen jarenlang hun gang gaan. *Stil in mij* geeft als een historisch document een indringend tijdsbeeld van een door de RK kerk beheerste maatschappij. Het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK concludeert echter uit de cijfers van het aantal klachten dat religieuze vrouwen relatief weinig slachtoffers hebben gemaakt.

Overigens zijn *Daniëlle Hermans* en *Esther Verhoeff* veel meer bekend als Nederlandse thriller schrijfsters, en hebben het komende maand druk daarmee. In juni vindt de 26e editie plaats van de **Maand van het Spannende Boek**, die gisteren begonnen. Veel thrillers en detectives zullen gedurende deze maand nieuw verschijnen. Het thema van 2014 is *Terreur in thrillers*, en draait om de dreiging van maatschappij-ontwrichtende aanvallen en het kat-en-muisspel tussen terroristische organisaties en inlichtingendiensten. Hannah Kuipers, onze nieuwe thriller-recensente heeft een uitgebreide stukje geschreven over de Maand van het Spannende

Boek: <http://vrouwenbibliotheek.nl/2014/05/29/de-maand-van-het-spannende-boek-30-mei-tm-30-juni/>. Van haar hand zal komende ook een recensie op de site geplaatst worden van Violet Leroy's *De helft van mijn ziel*.

Op 31 mei zal in Café van Wegen (Utrecht) een avond zijn rondom het Spannende boek met o.a. een interview met Daniëlle Hermans.

Een paar nieuwe thrillers: *Verloren vrouw* van Gillian Flynn, *Hemelen* van Marion Pauw, *Onder mijn huid* van Sarah Hilary, *Het beest van Kruger* van Conny Braam

Al ruim 40 jaar wordt jaarlijks in Rotterdam het **Poetry International Festival** gehouden. Dichters uit de hele wereld zullen elkaar ontmoeten. Zij zelf, hun gedichten, de vertalingen en hun voordrachten staan centraal van 10 t/m 14 juni. Er is daarnaast altijd veel aandacht voor de relatie met film, muziek en beeldende kunst. Tijdens het festival zal de C. Buddingh' prijs worden uitgereikt aan het beste Nederlandstalige poëziedebuut van afgelopen jaar. Hanneke van Eijken is genomineerd voor haar *Twee veulens* en Hannah van Wieringen voor *Hier kijken we naar*. Het festivalprogramma zat als bijlage bij de VPRO gids van begin mei en verschijnt heel binnenkort op de site (zie <http://www.poetryinternationalweb.net>). Vooralsnog staan (slechts) 3 vrouwen festivaldichters aangekondigd: de Noorse *Monica Aasprong* met beeldende experimentele gedichten, de Franse *Veronique Pittolo* die gebruik maakt van fictieve werelden, en de gevierde intrigerende Zweedse *Ann Jäderlund* met haar soms grappige, soms grillige of verdrietige poëzie.


Onlangs uitgebrachte titels

- **Spiegelbeeld en schaduw** gaat over het grootse, gevarieerde en omvangrijke werk van *Hella Haasse*. *Margot Dijkgraaf* bespreekt belangrijke thema's uit het werk van Hella Haasse en laat haar zelf aan het woord. Daardoor is het boek een rijk geschakeerd overzicht geworden van een monumentaal oeuvre en ook een persoonlijk portret van een van de grootste Nederlands schrijvers. Ze maakte in al in 1989 kennis met *Hella Haasse* en voerde vele gesprekken met haar. Wie las de essays van *Hella Haasse* over de schrijvende vrouw? Welke relatie had ze met Indië, waar ze werd geboren, en met Frankrijk, waar ze jaren woonde? Wat bedoelde ze als ze het over haar 'daimoon' had? Een kort filmpje over het boek staat op youtube: <http://www.youtube.com/watch?v=U0Zp8ua9Cq8>

- **Darling river** is de 3e roman van *Sara Stridsberg*, de Zweedse die in haar boeken vooral geïnteresseerd is in het lot van vrouwen. Na *Happy Sally* over de 1e kanaalzwemster en *Droomfabriek* over Valerie Solanas schrijft ze nu over personages die geënt zijn op Lolita uit de roman van Nabokov. Centraal staat het verhaal over Lo, een meisje dat, nadat haar moeder voorgoed is verdwenen, 's nachts lange ritten met haar vader maakt in een oude Jaguar en in allerlei bizarre en enge

situaties terecht komt. Bij de andere personages, die onderling ook nog naar elkaar verwijzen, is dat laatste al niet anders. Ze ontwikkelen zich niet tot de kindvrouwtjes van Nabokov, maar eerder tot eenzame en ontwortelde tegenfiguren. Sara Stridsberg kan dat goed neerzetten.

- **De vrouw die ik was** is het romandebuut van *Lisette Thooft*, die zich hiervoor vooral bezig heeft gehouden met vrouwen, mythen en spiritualiteit. Haar eerste roman gaat over een vrouw die tijdens een week met haar vriendinnen in de Zwitserse bergen nogal wat illusies armer wordt; over dromen en wakker worden, competitie tussen vrouwen en de vraag of je altijd de waarheid moet vertellen. De eerste reacties op het boek zijn positief.

 - **Landgoed Longbourn** is de 3e roman van de jonge Engelse schrijfster *Jo Baker*, een ook de naam van het landgoed uit *Pride and Prejudice*, waar de zussen Bennet zijn opgegroeid. Toch spelen die slechts een rol op de achtergrond van het verhaal. De hoofdrollen zijn voor de bediendes die in *Jane Austen's* roman ondergeschikt zijn aan de zussen Bennet. Jo Baker wil het verhaal van deze mensen vertellen, die iedere dag hard werken zonder echt opgemerkt te worden. Ze duikt in het verleden van haar personages en wil hun emoties, geheimen en geschiedenis laten zien. Daar lijkt ze goed in te zijn geslaagd. Voor een interview met Jo Baker:

<https://www.janeausten.nl/de-leeszaal/interviews/interview-jo-baker-ik-hoorde-niet-thuis-de-wereld-die-austen-liet-zien/>

- **Ontmoeting met de onbekende** is een verzameling van de mooiste en niet eerder vertaalde verhalen van de in 1970 overleden en een paar jaar geleden weer herontdekte Oostenrijkse schrijfster *Marlen Haushofer* (van *die Wand* en *De Mansarde*). Haar werk gaat vaak over mensen, meest vrouwen, die zich gevangen voelen. In deze bundel dringt bij de verschillende personages een ontvullende waarheid door over het leven dat ze geleefd hebben, of juist niet geleefd hebben. Ze worden aangekondigd als 'hartverscheurende portretten van een groot schrijfster'.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

- Zondag 1 juni zal Yvonne van der Bijl bij boekhandel Savannah Bay een presentatie houden over **Frida Kahlo**. De presentatie draagt de titel *Fashionable Frida* en wordt gehouden ter gelegenheid van de 60e sterfdag van de Mexicaanse kunstenares. Er zal met foto's en teksten een beeld gegeven worden van haar leven, van haar werk, haar life style, haar dress code en haar invloed op ontwerpers als Jean Paul Gaultier en John Galliano. Meer

info: http://savannahbay.nl/index.php?agenda_id=218&pageid=7

- Tijdens het Holland Festival zal van 10-12 juni het recente theaterstuk **Die Schutzbefohlenen** van *Elfriede Jelinek* opgevoerd worden. De titel en het thema verwijzen naar het klassieke *De smekelingen* van Aischylos, maar *Elfriede Jelinek* heeft er een woedende klaagzang van gemaakt over de ellende van vluchtelingen en asielzoekers die in Europa zekerheid zoeken. Ze heeft een genadeloze tekst geschreven over het cynisme en latente racisme van de Europese politiek. Daarnaast verbindt ze een aantal tragische voorvallen van vluchtelingen met het lot van de 50 dochters van Danaos, uit *De Smekelingen*, die naar Egypte zijn gevlucht om een gedwongen huwelijk te vermijden en daar smeken om asiel. Er wordt Duits gesproken, met Nederlandse boventiteling. Zelf ben ik erg benieuwd. Meer


info; <http://www.hollandfestival.nl/nl/programma/2014/die-schutzbefohlenen/>

- Ook tijdens het Holland Festival zal de première zijn (en meerdere voorstellingen) van de Nederlandse toneelbewerking van Ayn Rand's roman **The Fountainhead**, gespeeld door Toneelgroep Amsterdam. Het thema is een welbekend Ayn Rand thema: de strijd tussen individualisme en collectivisme, niet in de politieke buitenwereld, maar in de menselijke binnenwereld. Het is verpakt in een liefdesgeschiedenis, het verslag van een strijd tussen geliefden, 2 gelijkgestemde zielen die gesteld zijn op hun vrijheid en autonomie. Hoe moeilijk is het om je aan een ander te geven en toch jezelf te blijven?

Meer info: <http://www.hollandfestival.nl/nl/programma/2014/the-fountainhead/>

- Debutanten en zussen **Eva en Renee Kelder**, eerder genoemd in de vorige nieuwsbrief, hebben het vrijwel gelijktijdig uitkomen van hun onderling zeer verschillende eerste boek aangegrepen om samen door Nederland te trekken en er over te vertellen. Op 5 juni komen ze bij de Machinist in Rotterdam, op 11 juni bij Het leesteken in Purmerend, op 12 juni in de Athenaeum boekhandel in Haarlem en op 21 juni bij AKO in Amsterdam.

Bibliotheek-nieuws

 In september begint een 4e leesgroep-seizoen. Ditmaal moderne literatuur rond het thema *Utopie en werkelijkheid*. Hoe werkt moderne literatuur? Wat leren we van de literatuur over onze samenleving? Wat over hoe onze samenleving zou kunnen zijn? Utopisme was de literatuur nooit vreemd en op dit moment worden romans o.a. 'ecologisch' gelezen. Is de 21e eeuw de eeuw van de ecologie? Deze vragen komen aan bod op 8 middagen waarin telkens één roman centraal staat. Een

reader met achtergrondteksten over de romans en de schrijfsters geeft extra achtergrondinformatie bij het bespreken van de leeservaringen. De groep wordt begeleid door Maud Hollants, literatuurwetenschapster.

Op vrijdag 6 juni is een informatiemiddag, vanaf 13u in de bibliotheek.

Voor het opvragen van de folder of meer informatie kunt u terecht bij Maud (030-2732109), bij de bibliotheek of op onze website.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Naar het licht van Elina Hirvonen, *Over zij en ik* van Marjolein Oppenheim-Spangenberg, *Enkele ogenblikken* van Herbjørg Wassmo, *Niets weerstaat de nacht* van Delphine de Vigan, *Vele hemels boven de zevende* van Griet op de Beeck, *De woongroep* van Franca Treur, *Brieven van mijn ziel* van Chantal van den Brink, *De goede minnaar* van Steinunn Sigurðottir, *De helft van mijn ziel* van Violet Leroy.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2014/05/01/de-eerste-echte-leugen-door-marina-mander/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2014/05/06/anna-boom-door-judith-koelemeijer/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2014/05/08/verloren-maandag-door-valerie-eyckmans/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2014/05/12/wildernisjaren-door-linda-nijlunsing/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2014/05/15/de-ochtend-valt-door-manon-uphoff/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2014/05/19/kinderen-van-de-jacarandaboom-door/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2014/05/23/de-wereld-vergeten-door-maria-duenas/>

De leenbijdrage voor 2014 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2014'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 31 mei 2014